

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"... Değişikliği dava konusu edilen Kılavuz Kaptan Yeterlikleri Hakkında Yönetmelik, 10.8.1993 tarihli ve 491 sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

491 sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ise, 3911 sayılı 'Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri Hakkındaki Bazı Kanunlar İle Teşkilat Kanunlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Yetki Kanunu'na dayanılarak çıkarılmıştır.

3911 sayılı 'Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri Hakkındaki Bazı Kanunlar İle Teşkilat Kanunlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Yetki Kanunu' Anayasa Mahkemesinin 16.9.1993 tarih ve E:1993/26, K:1993/28 sayılı kararıyla iptal edilmiştir.

Öte yandan, Dairemizin 10.10.2001 tarih ve E:2001/2335 sayılı kararıyla, 491 sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (g) bentlerinin itiraz yoluyla iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulması üzerine, Mahkemenin 13.11.2001 tarih ve E:2001/413, K:2001/351 sayılı kararıyla 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (g) bentlerinin iptaline karar verilerek, iptal hükmünün, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesi kararlaştırılmıştır.

Kurulumuzca; 491 sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Anayasaya uygunluğunun incelenmesi gerekli görülmüştür.

Anayasanın Başlangıç'ında 'hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı', 6. maddesinde 'Hiçbir kimse ve organ kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz.' hükmü yer almıştır.

Yine Anayasanın 91. maddesinin yedinci ve sekizinci fıkralarında, 'Kararnameler, Resmî Gazete'de yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur. Yetki kanunları ve bunlara dayanan kanun hükmünde kararnameler, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları ve Genel Kurulunda öncelikle ve ivedilikle görüşülür.' kuralı getirilmiştir.

Anayasa Mahkemesi kararlarında belirtildiği üzere, kanun hükmünde kararnamelerin Anayasaya uygunluk denetimleri, yasaların denetimlerinden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde, 'kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.' denilmektedir. Bu nedenle, yasaların denetiminde, onların yalnızca Anayasa kurallarına uygun olup olmadıkları saptanır. Kanun hükmünde kararnameler ise, konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki yasasına hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadırlar.

Bir yetki yasasına dayanmadan çıkartılan veya yetki yasasının kapsamı dışında kalan ya da dayandığı yetki yasası iptal edilen kanun hükmünde kararnamelerin anayasal konumları birbirlerinden farksızdır. Böyle durumlarda, kanun hükmünde kararnameler anayasal

Esas Sayısı : 2002/116

Karar Sayısı : 2002/67

dayanaktan yoksun bulunduklarından içerikleri Anayasa'ya aykırı bulunmasa bile dava açıldığında iptalleri gerekir.

Diğer yandan, değişiklikleri dava konusu edilen Kılavuz Kaptan Yeterlikleri Hakkında yönetmeliğin 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine dayanılarak hazırlandığı belirtildiğinden, Anayasaya aykırılık sorununun, daha önceden Anayasa Mahkemesince iptal edilen 491 sayılı Kanun hükmünde Kararnamenin 2. maddesinin (f) ve (g) bentleri dışındaki diğer maddelerinin tümü yönünden incelenmesi gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

Bu nedenlerle, iptaline karar verilen bir yetki yasasına dayanılarak çıkartılan kanun hükmünde kararnamelerin, Anayasa'nın Başlangıç'ındaki 'hiç bir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı,' 2. maddesindeki 'Hukuk Devleti' ilkeleriyle 6. maddesindeki 'Hiç kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz.' kuralı ve Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisine ilişkin 91. maddesiyle bağdaştırılmaları olanaksızdır.

Açıklanan nedenlerle, 491 sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. maddesinin (f) ve (g) bentleri dışındaki tüm maddelerinin, Anayasanın Başlangıç'ı ile 6 ve 91'inci maddelerine aykırı olduğu kanısına varıldığından, anılan hükümlerin iptalleri istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, dava dosyasının Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar bekletilmesine 9.5.2002 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.""